

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПЕРІОД КАРАНТИНУ

Євген Качкар, к.т.н., доцент, методист;

Віталій Курас, методист

(навчально-тренінговий центр STEM-освіти КНЗ «ЧОППОПП ЧОР»)

У період карантину закладам освіти рекомендується проводити заняття в режимі дистанційної підтримки освітнього процесу. У зв'язку із цим доречно було б визначити у який спосіб трансформувати освітню політику в карантинних умовах та розвивати дистанційну освіту в реаліях суспільства, що останнім часом активно розвивається.

Організація навчального процесу. Для організації навчального процесу заклади використовують власні офіційні сайти, створивши розділ «Графік навчального процесу під час карантину». У випадку використання для цієї мети інших доступних для закладу ресурсів (наприклад, особистих блогів) на офіційному сайті у даному розділі має бути розміщено пряме посилання на ресурс, що використовується. Орієнтовна структура цього розділу може мати такі елементи: клас, у якому навчаються учні, навчальна тема, посилання на електронні ресурси, які рекомендовані для вивчення, практичні завдання для виконання, терміни їх виконання, посилання, час проведення вебінару (за необхідності) та адреса електронної пошти закладу освіти або вчителя, куди потрібно надіслати результати виконання практичної роботи.

Робота вчителя. Учитель має ознайомитись із ресурсами, запропонованими нижче. Обравши необхідні ресурси, учителю потрібно створити матеріали до уроку (план дій), який буде містити посилання на рекомендовані ресурси. Матеріали можуть містити також посилання на інші освітні джерела, які відповідають методичній меті уроку. Матеріали повинні також містити завдання практичного спрямування, які дають можливість учням краще зрозуміти навчальний матеріал та слугуватимуть формуванню життєвих компетентностей.

Робота учня. Учень, який бере участь у навчальному процесі, повинен мати доступ до мережі Інтернет зі свого ПК або мобільного пристрою (смартфона чи планшета). Учень у зручний для нього час переглядає навчальні матеріали, бере участь у вебінарах або переглядає їх записи, виконує завдання та надсилає (якщо це передбачено завданням) результати такого виконання у вигляді електронного листа на адресу, вказану в завданні.

Сервіси, за допомогою яких можна організувати дистанційне навчання:

1. **LMS** (Learning management system – система керування навчанням), наприклад, Moodle, який можна безкоштовно налаштувати на вебсервісі <https://www.gnomio.com/> або розгорнути на власному вебсервері.

2. **Google Classroom** (<https://classroom.google.com/>) – безкоштовний сервіс Google, за допомогою якого можна організувати дистанційне навчання з використанням сервісів Google (Диск, Форми, Документи, Таблиці, Презентації, Blogger, Youtube, Hangouts). Google Classroom – безкоштовний сервіс, яким може скористатися кожен, хто має обліковий запис у Google. Учитель входить у систему та створює свій «Клас», де кожен учитель-предметник буде публікувати навчальні матеріали, давати завдання учням та спілкуватися з ними. Посилання на свій «Клас» треба розіслати всім учням. Якщо діти користуватимуться платформою з телефону, мають завантажити на мобільний однойменний застосунок.

3. Рекомендуємо звернути увагу на спільноту **Classtime** в Україні, яка підтримує вчителів та заклади освіти, на діяльність яких впливає CoronaVirus / COVID-19. Спільнота надає безкоштовний доступ до Classtime Преміум на час карантину. Classtime активно підтримує вчителів, щоб зробити домашнє навчання привабливим та ефективним для учнів будьякого віку. Конкретно, це:

1) проведення вебінарів для професійного розвитку та опрацювання сценаріїв дистанційного навчання;

2) практичні приклади та поради щодо використання Classtime для віртуального навчання (у поєднанні з іншими технологіями, такими як Skype, Google Classroom тощо);

3) безкоштовний доступ до функцій Classtime Преміум для вчителів індивідуально та цілих шкіл у період закриття школи через коронавірус / COVID-19. Для роботи з відповідним ресурсом потрібно заповнити форму: <https://forms.gle/bvEVtv44svaMNd0c8> та чекати на наступні кроки. Доступ надається кожному вчителю, хто заповнив цю форму – тобто всі колеги мають заповнити її окремо. Classtime може допомогти вчителям включати учнів в процес дистанційно. Дізнатись більше про конкретні сценарії використання можна за посиланням: <https://bit.ly/39KzByS> Чим більше ігрових елементів та квестів буде у ваших матеріалах, тим більше шансів, що учні не просто виконають домашнє завдання, а й активно включаються до вивчення теми.

4. **Zoom** – це сервіс для організації онлайн-конференцій та відеозв'язку. Тут можна організувати конференції та вебсемінари для різної кількості користувачів і спікерів (залежить від тарифного плану). Що можна робити: організувати спільні чати для листування й обміну матеріалами – як загальні, так і приватні; проводити онлайн-конференції з відео високої якості та запрошувати до 100 учасників (у безкоштовній версії, платна дозволяє збільшувати кількість учасників і спікерів); записувати як свої звернення, так і спільні розмови; під час конференцій та семінарів можна демонструвати матеріали на робочому столі свого ПК, смартфона чи планшета; можна проводити необмежену кількість конференцій, та в безкоштовній версії кожна з них може тривати не довше 40 хвилин; конференції можна планувати і

заздалегідь запрошувати учасників. Сервіс однаково добре працює як на ПК, так і на смартфоні чи планшеті. Потрібно завантажити програму на комп'ютер чи додаток на гаджет.

5. **Ding Talk** – сервіс для відеозв'язку та дистанційного навчання. Він повністю безкоштовний. Для користування потрібно завантажити програму на смартфон, планшет чи ПК. Мова користування – англійська. Інтерфейс простий, інтуїтивно зрозумілий. Реєстрація відбувається за номером телефону. Після завантаження програми потрібно її відкрити, вибрати необхідний код країни (для України це +380), написати номер свого мобільного та натиснути кнопку «Send». Тоді має прийти СМС із кодом – пишемо його у відповідній графі (під номером). Після цього натисніть кнопку «Register», встановіть свій пароль і починайте працювати. Контакти учнів можна додавати за номерами мобільних телефонів – через графу «Search». Звісно, усі учні повинні завантажити собі програму та зареєструватись. Цей сервіс дозволяє: спілкуватися письмово в особистому чи груповому чаті; у чаті створювати завдання, на яке встановлювати конкретний дедлайн для виконання (над полем для написання повідомлень є кнопка з галочкою); можна додавати файли з комп'ютера або створювати відразу на платформі. Файли будуть доступні всім учасникам групового чату, в якому їх створили; є можливість відеодзвінків – як особистих, так і групових.

6. **Classdojo** – це сервіс, який допоможе максимально зімітувати шкільне середовище вдома. Він зроблений для кращої комунікації батьків, учителів та дітей. Classdojo зроблений, щоб максимально зацікавити дітей молодшого і середнього шкільного віку. Для кожного учня там є окрема анімована аватарка – вона радіє, коли отримує похвалу від учителя і сумує, коли ставлять негативну оцінку.

Як працювати:

для вчителя: реєстрація проста – у відповідних графах потрібно вказати своє ім'я, адресу електронної пошти та пароль для входу. Після цього можна відразу починати роботу.

Налаштування класу відбувається в чотири етапи: створення класної кімнати з назвою; додавання учнів; налаштування заохочувальних та «вказівних» бейджів – ви можете вибрати із запропонованого переліку або ж додати свої; розсилання кодів учням. Щоб додати учнів, після створення класу натисніть кнопку «Add students», пропишіть у графі імена і прізвища учнів (або просто скопіюйте і вставте весь список класу). На верхній панелі є кнопка «Students login» – натисніть і виберіть, як саме запрошувати учнів: через посилання, QR-коди чи електронну пошту. Аватари кожного учня присвоюються випадково – після реєстрації кожен може вибрати собі той, який подобається. Класів можна створювати скільки завгодно, це займе не більше п'яти хвилин. У вкладці «Portfolios» можна давати учням завдання. Журнал Class Dojo

автоматично генерує статистику прогресу кожного учня і всього класу для обраного періоду – день, тиждень, місяць, весь час, або можна задати свій період.

У вкладці статистики можна відстежувати і відвідуваність. Усі зібрані сервісом дані візуалізуються у вигляді графіка або вивантажуються в таблицю. У вкладці Messages можна миттєво відправити повідомлення цілій групі адресатів: наприклад, нагадати учням про домашнє завдання або сповістити батьків про збори. Отримані кожним учнем оцінки оновлюються і в акаунті їхніх батьків, тому вчителю не потрібно додатково повідомляти батькам про успішність їхньої дитини; зате можна написати і відправити батькам додаткові рекомендації або коментарі, що виникли під час уроку.

Для батьків: реєстрація проста – ви надсилаєте вчителю свою електронну пошту, на неї приходить лист із посиланням-запрошенням. Отримали – переходьте і підтвердіть, чи саме ви є одним із батьків Петрика або Марічки. Потім заповніть коротку форму реєстрації і переходьте на свій профіль. Там отримуєте: загальну інформацію від вчителя, яку можна коментувати; надсилати особисті повідомлення вчителю; переглянути інформацію про учня – як він працює, як його оцінюють. Сам сервіс простий у користуванні, є описи до кожної функції. Користування безкоштовне.

7. **Проект «Всеукраїнська школа онлайн»** – уроки з 11 предметів, які за чітким розкладом транслюють українські телеканали та YouTube-канал Міністерства освіти і науки. <https://mon.gov.ua/ua/news/6-kvitnya-startuyut-onlajn-uroki-dlya-uchniv-5-11-klasivna-karantini-chas-ta-programa-zanyat-de-ta-yak-priyednatisya-do-navchannya>

8. **Повні курси підготовки до ЗНО з тестами, завданнями та конспектами** занять можна знайти на платформах онлайн-студій: EdEra: <https://www.ed-era.com/> ІLearn (Освіторія): <https://ilearn.org.ua/> Prometheus: <https://prometheus.org.ua/> BeSmart: <https://besmart.study/>

Також можна використовувати додаткові вебпортали та сервіси для створення навчального е-контенту.

1. <http://e-school-ippo.blogspot.com/> – консультаційний пункт для педагогічних працівників, які опікуються дистанційною освітою.

2. <https://learningapps.org/> – Learningapps, різноманітні інтерактивні вправи.

3. <http://www.10minclass.com/> – відеоуроки з підготовки до ЗНО.

4. <https://pidruchnyk.com.ua/> – електронні версії підручників.

5. <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/> – електронні версії підручників.

6. <https://disted.edu.vn.ua> – репозитарій начальних ресурсів.

7. <http://www.osvita.ua.com/youpub/> – сайт видавництва, містить навчальні ресурси.
8. <https://www.youtube.com/channel/UCMIVE71tHEUDkuw8tPxtzSQ> – «Цікава наука».
9. <https://phet.colorado.edu/uk/simulations/category/physics> – досліди з фізики.
10. <https://naurok.com.ua/> – для вчителів та учнів.
11. <https://besmart.study/> – онлайн-платформа підготовки до ЗНО.
12. <https://prometheus.org.ua/zno/> – за посиланням курси підготовки до ЗНО.
13. <https://www.ed-era.com/zno/> – дуже багато цікавої інформації про дистанційну освіту.
14. <https://ilearn.org.ua/> – Проєкт дистанційної освіти від «Освіторії».
15. <https://eschool.dn.ua/local/staticpage/view.php?page=resources> – репозитарій корисних освітніх ресурсів.
16. Віртуальна інтерактивна дошка **Padlet**. Ресурс для створення: <http://padlet.com/> Padlet може використовуватися: як майданчик для групової роботи для проведення «мозкового штурму», узагальнення та систематизації знань, рефлексії; для розміщення навчальної інформації, практичних завдань; для організації спільного онлайн виконання домашнього завдання; для розміщення ідей проєктів та їхнього онлайн обговорення; як інструмент організації спільної діяльності учнів.
17. Додаток **Google Presentations**. Додаток дозволяє працювати з файлами на пристроях Android: створювати та редагувати презентації, відкривати до них доступ та працювати над ними одночасно з іншими користувачами; працювати навіть без підключення до мережі Інтернет; додавати коментарі та відповідати на них; додавати слайди, змінювати їх розташування, формувати текст, вставляти фігури тощо.
18. Платформа **Kahoot**. Kahoot – платформа для створення вікторин, тестів, дидактичних ігор. Сервіс може бути використано для перевірки знань учнів. Учні можуть виконувати завдання на будь-якому пристрої, що має доступ до Інтернету – смартфон, планшет тощо. У завдання можна вставити світлини, відеофрагменти. Учитель може поставити бали за правильність та швидкість виконання. Зареєструватись на сайті можна через GOOGLE або Microsoft профіль, не потрібно створювати нові логіни чи паролі. Можна дублювати чи редагувати тести, що значно економить час.
19. Додаток **Edmodo**. Веб-додаток Edmodo – освітній сайт, який являє собою усічену соціальну мережу за типом Facebook, яка дозволяє спілкуватися вчителям та учням, об'єднавшись навколо процесу навчання у школі.

20. Платформа **LearningApps.org** – онлайнний сервіс, який дозволяє створювати інтерактивні вправи. Він є конструктором для розробки різноманітних завдань з різних предметних галузей для використання і на уроках, і позаурочний час, і для малечі, і для старшокласників. Крім того, Learningapps.org надає можливість дистанційного навчання кожному вчителю, адже дозволяє створити набір класів у власному акаунті, ввести дані про учнів, їх профілі, задати пароль для входу та викладати вправи для виконання.

21. Сервіс **Mentimeter**. Сервіс для створення та проведення опитувань. Учитель у кілька кліків може завантажити на сайт одне чи декілька запитань. А потім дає учням посилання з кодом доступу чи можливість сканувати QR-код. Це може бути, наприклад, тест з історії України з кількома варіантами відповідей. Приміром, у якому році сталася та чи інша подія. А може бути просте опитування, що дає змогу проаналізувати настрої аудиторії. Наприклад: «Чи зрозуміли ви нову тему?». Учитель визначає, скільки часу клас має на те, щоб відповісти. А також обирає, у якому вигляді хоче отримати відповіді від аудиторії: просто кількість голосів, процентне співвідношення, діаграма, «хмара слів», графік. Далі учні відповідають зі своїх смартфонів та планшетів. Важливе уточнення – сервіс не персоніфікований (учитель не бачить, хто з учнів як відповів). Тому для оцінювання успішності не підійде. Однак може допомогти простежити динаміку засвоєння матеріалу, оскільки результати кожного опитування зберігаються. А учні відповідають більш розкуто, коли знають, що за неправильну відповідь ніхто не дорікатиме. Також у період карантину для вчителів початкової школи та учнів видавництво «Розумники» відкрило безкоштовний доступ до 16 000 інтерактивних завдань за шкільною програмою та системи для дистанційного навчання – «Smart-кейс вчителя». Це дозволить кожному вчителю початкової школи організувати дистанційну роботу свого класу. А саме: створити віртуальний клас, надати учням безкоштовний доступ до завдань для класу (до 40 учнів), ставити завдання онлайн, миттєво бачити результати виконання завдань учнями.

«Smart-кейс вчителя» вже використовують 5 300 класів початкової школи в Україні, які працюють у проєкті «Розумники» (Smart Kids). Завдання схвалено МОН України до використання у початковій школі, відповідають вимогам НУШ. Додаткова інформація. Проєкт «Розумники» (Smart Kids) реалізується за підтримки МОН України, Інституту модернізації змісту освіти, Інституту інформаційних технологій та засобів навчання НАПН України, компаній Microsoft, Epson, Acer, ТОВ «НАВІГАТОР КОРПОРЕЙШН». Його учасниками вже стали 70 000 учнів та 5 300 вчителів в усіх областях України, а також учні та вчителі української діаспори у 18 країнах світу. Проєкт «Розумники» (Smart Kids) передбачає вивчення математики та української мови у 1-4 класах за допомогою інтерактивних завдань (електронних освітніх ігрових ресурсів), розроблених за шкільною програмою. Завдання працюють на комп'ютері, планшеті, мультимедійній дошці чи будь-якому іншому мультимедійному

обладнанні. Електронні ресурси, які використовуються в проєкті, апробовано з 2014 року у Всеукраїнському педагогічному експерименті «РОЗУМНИКИ» (Smart Kids) (Накази Міністерства освіти і науки України № 546 від 08.05.2014 р. та № 1234 від 30.08.2017 р.)

Отримати безкоштовний доступ до «Smart-кейсу вчителя» у період карантину та організувати дистанційне навчання вчителі можуть на сторінці <http://edugames.rozumniki.ua/smartcase/sk-quarantine.php> або обравши варіант доступу «Безкоштовно для вчителя» у розділі «SMART-КЕЙС» на сайті <http://edugames.rozumniki.ua/>

Урахуйте виклики, які можуть постати під час впровадження дистанційної освіти:

1. Учні, які не працювали на уроці, можуть не розпочати дистанційної роботи. Тут немає універсального правила поведінки, яке працювало б для всіх педагогів. У кожному випадку має бути своє рішення. Для когось спрацює спільна діяльність з однокласниками, для когось – навчальний матеріал, викладений по-іншому, для інших – індивідуальна консультація вчителя тощо. Покарань рекомендовано уникати. Тимчасово це може когось примусити працювати, але в довгостроковій перспективі така стратегія виявиться невдалою: бажання навчатися в школяра не з'явиться.

2. На створення навчальних матеріалів буде витрачатися час. Ми розробляємо контент не для перевірки пам'яті учнів, а для того, аби їх навчити застосовувати знання на практиці. Одна річ, коли ми в класі передаємо дітям те, що дуже добре знаємо, інша – зробити так, аби ці знання з'явилися в їхніх головах, причому коли школярі працюють удома.

3. Варто продумати завдання, за які учень отримуватиме бали. У дітей під рукою «Гугл» та «Телеграм» зі спільним чатом, тому робота на оцінку має бути такою, аби перший та другий фактори були помічниками. А для цього треба подумати над якістю завдань для учнів.

Намагайтеся уникнути цих помилок

1. Складати перелік завдань для учня (як домашнє завдання, яке звикли занотовувати до електронного журналу). Ми повинні не завдання накидати для школярів, а вибудувати їхнє навчання.

2. Дбати про те, як контролювати учня. У такому разі ми будемо, перш за все, думати про те, як і за що виставити бал, а не про те, як допомогти йому навчатися.

3. Виставляти бали за процес навчання, а не за результат. Коли учень вивчає матеріал, працює з тестами для самоперевірки, ставить питання, помиляється, він навчається. Цей процес ми підтримуємо, надаючи зворотний зв'язок, організовуючи спілкування однокласників та їхню взаємодопомогу,

наприклад, у спільному чаті. Коли школяр уже навчився, тоді ми пропонуємо завдання на оцінку як підсумок тієї роботи, яку він виконував протягом певного часу.

4. Ще одна помилка – просити учнів фотографувати завдання й надсилати вам на пошту. Так можна чинити лише в одиничних випадках із деякими учнями, у яких щось не виходить і необхідний ваш зворотний зв'язок. В іншому разі на вашу поштову скриньку щодня надходять близько сотні листів із фотографіями, зробленими учнями. Дистанційне навчання – це найкраща можливість об'єднати учнів у команди та надавати їм групові завдання. Крім того, це спрощує етап підготовки завдань й дозволяє максимально розкрити творчий потенціал школярів. [1]

Може здаватися, що дистанційне навчання в сучасному світі дуже легко налаштувати. Скидаєш посилання на книжки, завдання у месенджер і збираєш відповіді. Проте, одним із важливих аспектів взаємодії під час навчання є живе спілкування, споглядання та слухання. Тому, практикуйте вихід у прямі ефіри для пояснення теми, аналізу завдань та дискусії з учнями хоча б раз на 2-3 дні. До процесу можна й потрібно долучати батьків. Не варто використовувати для комунікації з учнями соцмережі чи платформи, які не є значно популярними серед школярів. За даними дослідження Інвестиційного банку Piper Jaffray 45 % представників сучасного цифрового покоління найчастіше користуються Snapchat, 26 % надають перевагу Instagram, а третє місце зайняв Twitter. Facebook втратив свою популярність, у порівнянні з попередніми опитуваннями. Цією мережею активно користується лише 8 % молодих користувачів. Якщо ж ви плануєте використовувати спеціальну платформу для дистанційного навчання, то обов'язково надішліть учням покрокову інструкцію з реєстрації та специфіки її використання [2].

Список використаних джерел

1. <http://marinakurvits.com>
2. <http://prosvitcenter.org/efektyvne-dystancyjne-navchannia>